

היום נלמד בעזרת ה':

ברכות דף טז

הגמרא מבארת את דברי המשנה לעיל - "קרא וטעה יחזור למקום שטעה": (1) אם הוא באמצע הפרק ויודע שטעה אבל לא יודע היכן, יחזור לתחילת אותו פרק. (2) אם הוא בין פרק לפרק - שיודע שסיים פרשה, אבל לא יודע האם סיים פרשה ראשונה ועליו להתחיל 'והיה אם שמוע', או שסיים 'והיה אם שמוע' ועליו להתחיל 'ויאמר', עליו לחזור 'והיה אם שמוע'. (3) אם הוא בין כתיבה לכתיבה - שהגיע לפסוק 'וכתבתם' והוא לא יודע האם הוא ב'וכתבתם' שבפרשה ראשונה או ב'וכתבתם' שבפרשה שניה, יחזור ל'וכתבתם' שבפרשה ראשונה. (4) אם אמר 'למען ירבו ימיכם' וכו', ומסתפק אם אמר זאת לאחר 'וכתבתם' שבפרשה ראשונה או השניה, לא צריך לחזור כיון שמסתבר שאמר כפי הרגלו.

משנה: האומנים (= בעלי מלאכה שכירים) קוראים קריאת שמע בראש האילן ובראש הנדבך (= שורות אבנים), אבל לא יתפללו שם תפילת 'שמונה עשרה' שצריכה כוונה.

הגמרא תבאר שבראש אילן זית ותאנה מותר להם להתפלל שמונה עשרה, אבל בעל הבית יורד מכל סוגי האילנות להתפלל (ורק לפועלים הקילו משום ביטול מלאכה). וכן תבאר שבפרשה ראשונה של קריאת שמע (שצריכה כוונה) על האומנים להפסיק את מלאכתם ולקרוא, ובפרשה שניה עוסקים במלאכתם וקוראים.

המשנה ממשיכה בדין פטור חתן מקריאת שמע בלילה הראשון, ומביאה מעשה ברבן גמליאל שקרא קריאת שמע בלילה הראשון.

גמרא: הגמרא מביאה עוד בדין פועלים לגבי קריאת שמע, תפילה, וברכת המזון. וההבדל בזה בין פועלים "העושים בשכרם" (= שבנוסף לשכר עבודתם מקבלים סעודה מבעל הבית) לפועלים "העושים בסעודתן" (= שמקבלים רק סעודה בשכרם).

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

משנה: עוד מעשים מרבן גמליאל: למרות שאבֵּל אסור ברחיצה, רחץ בלילה הראשון שמתה אשתו בגלל היותו איסנטיס. למרות שלא מנחמים אדם על מיתת עבדו הכנעני, באו לנחם אותו על מות טָבִי - עבדו הכנעני, כי 'כשר היה'.

מחלוקת האם חתן שרוצה לקרוא קריאת שמע בלילה הראשון יכול לקרוא או לא.

גמרא: הגמרא מביאה מעשה ברבי אליעזר שמתה שפחתו הכנענית ורצו תלמידיו לנחמו, והורה להם שעל עבד ושפחה כנענים שמתו אומרים 'המקום (= הקב"ה) ימלא לך חסרוֹנְךְ'.

לרבנן לא מספידים עבד ושפחה כנענים, ורבי יוסי אומר שאם היה עבד כשר אומרים עליו 'הוי איש טוב ונאמן ונהנה מיגיעו'.

אין קוראים 'אבות' אלא לשלושה - אברהם יצחק ויעקב, ואין קוראים 'אימהות' אלא לארבע - שרה רבקה רחל ולאה. הגמרא דנה למה לא נקראו השבטים בשם 'אבות'.

הגמרא מביאה את התפילות שהיו התנאים והאמוראים נוהגים להוסיף לאחר תפילת 'שמונה עשרה'.

מושגים בדף

איסנטיס: אדם מעונג ומפונק. **עבד כנעני:** גוי שנמכר ליהודי לעבדות. העבד עובר גיור חלקי הכולל מילה וטבילה, ולאחריהם הוא חייב במצוות כמו אשה. **טָבִי עבדו של רבן גמליאל - 'כשר היה':** במסכת סוכה מובא: 'מעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה. אמר רבן גמליאל לזקנים ראיתם טבי עבדי שהוא תלמיד חכם, יודע שעבדים פטורין מן הסוכה, וישן לו תחת המטה'.

